

ALLES OVER ISRAËL

TOV!

club magazine

Tov! is een uitgave van Christenen voor Israël

SCHOOL IN ISRAËL

TWEE MAANDEN

ZOMERVAKANTIE!

HONING,

CAKE

EN SNOEP

OP JE EERSTE SCHOOLDAG

THEMA:

KINDEREN IN ISRAËL



THEMA:

KINDEREN IN ISRAËL

- 3** **Tov! Clubnieuws**
Nieuws, feiten en weetjes
- 6** **Naar school in Israël**
Verschillen en overeenkomsten
- 8** **Het Cheider**
- 10** **Een roep in de nacht**
Het verhaal van de jonge Samuël
- 12** **Feest op de eerste schooldag**
- 13** **Recept**
Strudel met pruimen
- 14** **Verhaal**
De kapotte etrog
- 16** **Puzzel & pret**
Los jij 'm op?

Shalom!

In deze TOV! staan kinderen centraal: de kinderen in Israël. Altijd al willen weten hoe kinderen in Israël leskrijgen en naar wat voor een soort scholen ze gaan? In dit nummer van TOV! krijg je daar antwoord op. Zo zul je misschien wel een beetje jaloers worden op hun superlange vakantie, in Israël krijgen de kinderen wel twee maanden zomervakantie!

Ook zul je gaan lezen over een Joodse school in Amsterdam: het Cheider en zul

je ontdekken dat het erg lijkt op veel scholen in Israël.

Uiteraard is er weer een leerzaam en mooi verhaal en kun je weer smullen van een lekker recept.

Ik wens je ontzettend veel leesplezier!

Groetjes Wendy



Concept en realisatie: BladenMakers

Club nieuws

WINNAAR
VAN DE PUZZEL

Hallo Tov!

Het antwoord op de puzzel is oogappel. Zo noemde God Israël want net als iemand niet aan je oog moet komen, zo mocht niemand Israël iets aandoen.

Hannah Harinck

Hoi Hannah,

Inderdaad! Je 'oogappel' noem je iemand van wie je ontzettend veel houdt. God zei dit over het volk Israël. En wat God vroeger heeft gezegd is vandaag de dag nóg zo. We sturen de prijs naar je op!

Groetjes, Wendy

Hoi Tov!

Wij zouden naar Israël op vakantie gaan. Maar door corona ging de reis niet door. Nu gaan we hopelijk volgend jaar.

Groetjes,
Elsemarie (11)

Hoi Elsemarie,

Jammer dat de reis niet door kon gaan! Je bent niet de enige die niet op reis kon vanwege corona. Maar nu kun je wel ook zeggen: 'volgend jaar in Jeruzalem!' Hopelijk lukt het dan wel!



DE TOV IN BRAZILIË

Athalia Fenne Seinen (8) woont in Brazilië en leest daar ook de Tov! Helaas wordt de post niet altijd op tijd bezorgd. Het lukt daarom niet altijd om op tijd te zijn voor de puzzel, maar de afgelopen twee nummers lukte het! Hopelijk belandt dit nummer ook weer op tijd op de mat, Athalia! 😊

Nu in Israël

HOERA! EEN BABYNEUSHOORNTJE GEBOREN

In het Ramat Gan safaripark werd op 7 juni een schattig babyneushoortje geboren en dat is goed nieuws. De witte neushoorn wordt met uitsterven bedreigd, daarom proberen dierentuinen de zeldzame dieren in leven te houden. Het neushoornkalfje is al de derde baby van zijn moeder, Rihanna. Het kalfje werd 'Ruvi' genoemd, naar de afscheid nemende Israëlische president Reuven Rivlin.



GEBARENTAAL IN DE TWEEDE KAMER

Hoezo zou je minder kunnen doen als je doof bent? In Israël is de dove Shirley Pinto lid geworden van de Knesset, de Israëlische Tweede Kamer! Ook al kan ze niet horen wat er wordt gezegd, met een dovertolk kan ze toch alles volgen en meebeslissen over hoe het land wordt geregeerd.



MOOIE PLEK IN ISRAËL EMMAÛSPAD



Je kent vast wel 't verhaal over de Emmaüsgangers, die onderweg van Jeruzalem naar Emmaüs de opgestane Here Jezus ontmoeten, maar Hem niet herkennen.

In Israël kun je nu diezelfde wandeling maken langs het Emmaüspad, een prachtige wandelroute van 18 kilometer, beginnend in Abu Gosh, een dorp, even ten westen van Jeruzalem. Onderweg kom je prachtige plekjes tegen, waaronder een bos dat na een grote bosbrand in 1992 is weer is aangelegd dankzij hulp uit Nederland!



MCFALAFEL

Sinds kort kun je bij McDonalds in Israël niet alleen de bekende hamburgerbroodjes bestellen, maar ook de typisch Israëlische pitabroodjes met kikkererwtenballetjes (falafel) of gekruide vleesreepjes (kebab). Exclusief in Israël: de McFalafel en de McKebab!



JOODSE KALENDER

7-8 september

Rosj Hasjana

Joods nieuwjaar

16 september

Jom Kippoer

Grote Verzoendag

21-27 september

Soekot

Loofhuttenfeest

28 september

Sjemini Atseret

Slofsteet

29 september

Simchat Thora

Vreugde van de wet

DANSJE AAN DE GRENS

Een grens bewaken kan best saai zijn. Daarom waren twee Israëlische soldates maar gaan dansen op een muziekje om de tijd te verdrijven. Twee Egyptische soldaten aan de andere kant van het hek zagen dat en vonden het wel een leuk idee! Op afstand dansten ze mee.



MONDKAPJES WEER OP

Nog veel langer dan jij moesten ze thuis lessen volgen en schoolwerk doen, de kinderen in Israël. En toen ze weer naar school mochten, moest dat vaak met een mondkapje op. Dat leek even voorbij. De meeste mensen in Israël hebben een prik tegen corona gehad. Daarom mochten in juni bijna overal de mondkapjes af. Maar toen steeg het aantal besmettingen weer, dus na een week moesten de mondkapjes weer op!



VERSCHILLEN EN OVEREENKOMSTEN

NAAR SCHOOL IN ISRAËL

TWEE MAANDEN VAKANTIE

Wist je dat de vakantie voor basisschoolkinderen in Israël op 30 juni begint en tot en met 1 september duurt? In totaal hebben ze dus twee maanden lang vakantie!

Naar school gaan: veel kinderen vinden dat fantastisch en anderen vinden het maar niks, die hebben liever vakantie. Maar we weten allemaal dat school heel belangrijk is voor de toekomst. Net als in Nederland, gaan kinderen in Israël naar school. Veel gaat hetzelfde als hier in Nederland, maar er zijn ook best een aantal verschillen.

Als je in Israël woont, begint het schoolleven al vroeg. De meeste kinderen van twee jaar gaan naar de peuterschool. Dit is een soort voorloper van de kleuterschool. Vanaf vier jaar zijn de kinderen verplicht om naar school te gaan.

Net als in Nederland gaan de kinderen vanaf zes jaar naar de basisschool. Die heeft net als in Nederland zes groepen. Na de basisschool gaan Israëlische kinderen niet meteen naar de middelbare school, maar naar een zogenaamde middenschool. Deze duurt drie jaar en is eigenlijk een voorbereiding op de middelbare school. Na de middenschool is er de middelbare school. Die duurt maar drie jaar, maar de meeste kinderen blijven langer doorleren, omdat er voor het hoger onderwijs en de Universiteit toelatingsexamens gelden. Maar de meeste scholieren moeten na de middelbare school

eerst in militaire dienst in het Israëlische leger en beginnen daarna pas met een studie. Er zijn in Israël vier verschillende scholen:

- **Openbare scholen:** Op deze scholen kunnen alle kinderen les krijgen. Ze krijgen hier les in het Hebreeuws en het Arabisch.
- **Religieuze scholen:** Op deze school zitten Joodse kinderen. Naast de gewone vakken krijgen ze ook les uit de Thora. Ze beginnen al op hun derde jaar op deze school.
- **Arabische scholen:** Op deze school krijgen kinderen les in het Arabisch. Ook leren zij heel veel over de Arabische cultuur en geschiedenis.
- **Privé onderwijs:** Deze scholen krijgen geen geld van de overheid. De ouders moeten dus vaak veel geld betalen voor deze vorm van onderwijs. Vaak krijgen de kinderen in kleine groepen les.

SLIMME JODEN

Wist je dat Joden altijd al veel hebben gestudeerd in de Bijbel en in boeken van rabbijnen? Daardoor zijn ze gewend om te leren en dit scherpte hun verstand. Het gevolg hiervan is dat er heel veel Joden zijn, ook uit Israël, die de Nobelprijs in een van de wetenschappen hebben gewonnen, terwijl er maar ongeveer 15 miljoen Joden op deze aarde wonen.

GRONDSTOF

Wist je dat er vaak gezegd wordt dat de belangrijkste grondstof van Israël de opleiding en kennis van de bevolking is?

SCHOOL-T-SHIRT

Wist je dat vroeger alle kinderen op school in Israël een uniform droegen? Tegenwoordig hoeft dat niet meer. Wel dragen alle kinderen op school eenzelfde school-t-shirt.

HET CHEIDER, EEN JOODSE SCHOOL IN AMSTERDAM

In Israël gaan sommige kinderen naar een religieuze school en krijgen daar ook veel onderwijs over het Jodendom en het Hebreeuws. Ook hier in Nederland hebben we een Joodse school. Het Cheider is de enige orthodoxe school in Nederland. De school staat in Amsterdams en heeft 177 leerlingen.

In 1974 werd het Cheider opgericht. Het woord 'cheider' betekent 'kamer' en de school begon destijds ook in een huiskamer. Toen was het eigenlijk niet meer dan een heel klein klasje: de 'school' bestond uit vijf kinderen. De school werd opgericht omdat er op de andere Joodse scholen (Rosj Pina en Maimonides) weinig aandacht werd besteed aan het Hebreeuws en het Jodendom.

Inmiddels heeft het Cheider 108 kinderen in de bovenbouw en 44 kinderen in het voortgezet onderwijs en er zijn 25 peuters. (op het Cheider zitten kinderen van 2 t/m 18 jaar)

De school bestaat uit vier gedeeltes: een gedeelte voor het basisonderwijs en een gedeelte voor het voortgezet onderwijs. Die zijn weer beide verdeeld in een jongens- en een meisjesvleugel, want vanaf groep drie krijgen de jongens en de meisjes apart les.

Naast normale vakken als biologie, rekenen en Nederlands, wordt er veel aandacht besteed aan Joods onderwijs en cultuur. Zo leren de kinderen bijvoorbeeld om de Joodse gebeden te zeggen en moeten ze zich aan de Sjabbatsregels houden. Voor de jongens is het verplicht om een keppel te dragen. De keppel is een teken van respect. Daarmee laat je zien dat God

boven ons is. Zo bedenk je je telkens dat we afhankelijk zijn van God.

Op de begane grond van de school is een eigen synagoge, met een apart gedeelte voor jongens en een ander gedeelte voor meisjes. Twee keer per dag wordt de synagogeruimte gebruikt. In de ochtend houden de oudere kinderen hier hun ochtendgebed. Die bijeenkomst duurt ongeveer drie kwartier. Het middaggebed duurt tien minuten.

Er werken niet alleen maar Joden op de school. Alle Joodse vakken worden gegeven door Joodse leerkrachten, maar alle andere vakken kunnen ook door niet-Joodse leerkrachten worden gegeven.

Jammer genoeg is er veel beveiliging nodig op de school. Er is nog steeds veel antisemitisme en daarom het is het blijkbaar nodig om de school te beveiligen. Er staat een groot hek om de school heen en voor de deur staan gewapende agenten van de marrechaussee die het gebouw bewaken. Veel kinderen op het Cheider hebben ook te maken gehad met antisemitisme. Ze werden bijvoorbeeld uitgescholden omdat ze een keppeltje op hadden. Hopelijk is er in de toekomst geen beveiliging nodig op deze manier en leren we met elkaar dat er geen antisemitisme thuishoort in ons land.



HET VERHAAL VAN DE JONGE SAMUËL

EEN ROEP IN DE NACHT

Toen ik nog jong was en diep lag te slapen in de nacht voor het Kerstfeest werd ik opeens wakker gemaakt door het geluid van trompetten. Ik zat in het donker rechtop in mijn bed en dacht meteen: Ik hoor bazuinen! Ik dacht dat bazuinen een soort trompetten waren. Maar toen ik even luisterde bleek ik de melodie te kennen. Het was een Kerstlied. Er stond een muziekkorps in onze voortuin Kerstliederen te spelen. Nog geen bazuinen ...
Nee – nog niet ...

Zo zat lang geleden Samuel midden in de nacht ook rechtop in zijn bed. Iemand had zijn naam geroepen. Hij dacht dat het Eli de Hogepriester was, bij wie hij woonde en werkte bij de tabernakel in Silo. Dus hij stapte zijn bed uit om naar Eli te gaan:

“Hij snelde naar Eli en zei: Zie, hier ben ik, want u hebt mij geroepen. Maar die zei: Ik heb niet geroepen, ga terug en ga weer liggen. En hij ging weg en ging weer liggen. Toen riep de HEERE Samuel opnieuw; Samuel stond op, ging naar Eli en zei: Zie, hier ben ik, want u hebt mij geroepen. Hij zei echter: Ik heb niet geroepen, mijn zoon; ga terug en ga weer liggen. Nu kende Samuel de HEERE nog niet; het woord van de HEERE was nog niet aan hem geopenbaard. Toen riep de HEERE Samuel opnieuw, voor de derde keer, en hij stond op, ging naar Eli en zei: Zie, hier ben ik, want u hebt mij geroepen. Toen begreep Eli dat de HEERE de jongen riep.” (Samuel 3:5-8)

Het zal je maar gebeuren dat de Heere God je zo roept! Samuel was door zijn moeder al heel jong naar de tabernakel gebracht om God te dienen. Ze wilde al zo lang moeder worden en het gebeurde maar niet. En toen ze op een dag huilend voor de Heere God bij de tabernakel was gaan bidden om een kindje had Eli gezegd dat haar gebed zou worden verhoord ... en ze kreeg een zoon! Een jaar later. En ze noemde hem ‘God hoort’.

En hij, Samuel hoort zelf ook. Hij hoort Gods stem, midden in de nacht, die zijn naam roept en een bijzondere opdracht voor hem heeft.

Als één van mijn kinderen denkt dat ik heb geroepen en ik weet zeker dat ik het niet was, dan zeg ik altijd: goed opletten! Als je je naam nog twee keer hoort, zeg dan: Spreek Heer, want ik luister.

Geschreven door Henriët Poot

FEEST OP DE EERSTE SCHOOLDAG

Joodse kinderen beginnen sinds eeuwen al heel jong met school. Niet om rekenen en taal te leren, maar om Thora te leren: Gods Woord.

Joodse jongetjes beginnen daar vaak al mee als ze drie jaar oud zijn. De eerste schooldag wordt heel bijzonder gemaakt, echt een feestje. Op die manier wil het Jodendom leren dat het leren in Gods Woord fijn is. De kinderen worden in een gebedsjaar gewikkeld en dan naar school getild en mogen daar bij de rabbijn zitten. Het eerste wat ze leren, zijn de 22 letters van het alefbeet, het Hebreeuwse alfabet. De rabbijn smeert daarna het vel met de letters vol honing en dat mogen de kinderen dan

oplikken. Lekker! Verder is er honingcake en krijg je veel snoepjes. Op die manier leren de Joodse jongetjes dat Gods Woord 'zoet is als honing' en dat het een feest is om er meer van te leren.

Vandaag de dag gebeurt dit nog altijd zo bij orthodoxe Joden. Andere Joden gebruiken bijvoorbeeld Hebreeuwse chocoladeletters.



MAAK ZELF HEERLIJKE

STRUDEL MET PRUIMEN



INGREDIËNTEN

- 6 vellen filodeeg
- 100 gr. margarine
- poedersuiker
- paneermeel
- 8 tot 10 rijpe pruimen
- 50 gr. bruine suiker
- 1/2 theelepel gemalen nootmuskaat
- snufje piment
- 1 theelepel geraspte citroenschil
- 75 gr. fijngehakte noten (pecannoten, walnoten of amandelen)
- Paneermeel

Het Loofhuttenfeest ('Soekot' in het Hebreeuws) is een feest van zeven dagen waarin de Joden terugdenken aan de tijd waarin het volk Israël op weg was naar het beloofde land. Soekot is een vreugdevol feest waarbij de Joden ook vieren dat de laatste oogst is binnengehaald. Dit feestelijke recept past goed bij Soekot. Er zitten pruimen (vruchten) in en het is heerlijk!

RECEPT

1. Hutsel de pruimen, suiker, nootmuskaat, piment en citroenschil goed door elkaar. Dit is je vulling.
2. Leg dan telkens twee vellen filodeeg op bakpapier en kwast deze licht in met margarine.
3. Strooi er de gehakte noten over en het paneermeel. Nu schep je de vulling er als een lange streep op en vouw en rol je het deeg om de vulling heen.
4. Leg de strudels nu op een ingevette bakplaat en kwast ze in met margarine en bestrooi ze met suiker.
5. Bak zein 35 tot 45 minuten goudbruin en laat de strudel iets afkoelen. Warm zijn ze het lekkerst om op te eten!



HET VERHAAL VAN:

DE KAPOTTE ETROG



Zo rond september, oktober, viert het Joodse volk het Loofhuttenfeest. Een van de gebruiken, is dan om te bidden met vier soorten planten. Lees maar in Leviticus 23:40. Voor Joden in de diaspora was het

niet altijd makkelijk om deze soorten bij elkaar te krijgen.

Het was een moeilijk jaar geweest. Door allerlei omstandigheden was het vrijwel onmogelijk om alle vier soorten bij elkaar

te krijgen. Vooral de etrog (een soort citroen), was héél moeilijk te krijgen. In Berditsjev, een stad in Oekraïne, was er dat jaar dan ook maar één etrog.

Rabbin Levi Jitschak, de rabbijn van Berditsjev, zou zich daarom op de ochtend van het Loofhuttenfeest in alle vroegte reinigen en het voorgeschreven gebed met de

Bevend sloop de jongen de kamer van de rabbijn in.

vier soorten opzeggen. Daarna zouden de duizenden mensen in de stad één voor één volgen. Zo zou iedereen het gebod toch kunnen vervullen.

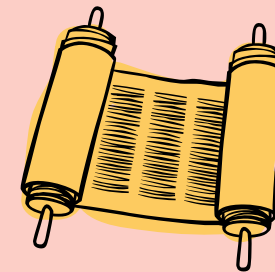
De rabbijn had een assistent in dienst, een eenvoudige jongen die hem met allerlei zaken hielp. Die jongen baalde flink. Hij wist wel hoe 't zou gaan. Na de rabbijn zouden eerst de belangrijke mensen aan de beurt zijn. Daarna de eenvoudige mensen. En tenslotte, als allerlaatste, zou hij met de etrog mogen bidden.

Weet je wat, dacht hij, ik sta héél vroeg op, als de rabbijn zich aan het reinigen

is, en dan pak ik de etrog om snel het gebed op te zeggen! Bevend sloop de jongen die ochtend de kamer van de rab-



bijn in. Hij pakte de vier soorten en wilde het gebed gaan opzeggen. Maar toen ging het vre- selijk mis!



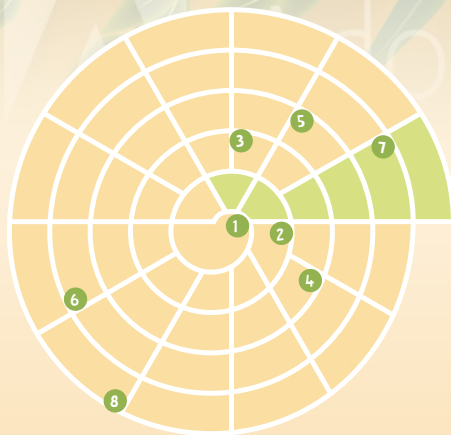
Hoe het precies gebeurde? Misschien waren zijn handen te zweterig. Misschien doordat hij zo beefde van spanning. Maar de etrog glipte uit zijn handen en viel op de harde vloer. Net op een hard stuk van het fruit dat open spleet! De etrog was kapot. En met een kapotte etrog mag je niet bidden ...

De jongen kon wel door de grond zakken! Wat zou de rabbijn wel niet denken! En alle mensen in de stad!! Minuten gingen voorbij, die wel een eeuwigheid leken. Toen kwam rabbijn Levi Jitschak zijn kamer binnen, waar zijn radeloze hulpje met de kapotte etrog stond te wachten.

“Wat is er gebeurd?” vroeg de rabbijn aan de jongen. Met zijn betraande ogen naar de grond gericht fluisterde de jongen hakkend wat er was gebeurd. Hoe zou de rabbijn reageren ...?

Toen hoorde hij de rabbijn luid naar de hemel roepen, zijn stem vol liefde en verwondering: “Heer van de wereld! Zie nu hoe kostbaar Uw kinderen zijn! Zelfs deze eenvoudige jongen wilde zó graag uw geboden vervullen, dat hij alles op het spel zette om Uw wil zo vroeg mogelijk te doen!”

Puzzel & pret



WIST JE DAT ...?

Kinderen in Israël opgroeien met het gevaar van raketaanvallen? Al heel jong leer je daarom op school wat je moet doen als zoiets gebeurt. Je moet dan op de grond gaan zitten en je klein maken, het liefste onder je tafeltje, zodat je beschermd bent tegen vallend puin.



OP EEN RIJTJE

- 1 Hoe heet de neushoornbaby die in Israël werd geboren?
- 2 Waaronder kun je het beste schuilen op school bij een raketaanval?
- 3 Hoeveel maanden zomervakantie hebben Israëliëse kinderen?
- 4 Hoe heet het kikkererwtballetjesbroodje dat je in Israël bij de McDonalds kunt eten?
- 5 Met welke vruchten kun je een heerlijke strudel maken voor het Loofhuttenfeest?
- 6 Hoe heette de jongen die de Heere 's nachts drie keer riep voordat hij antwoord gaf?
- 7 Hoe heet de citroenachtige vrucht die tijdens het Loofhuttenfeest wordt gebruikt?
- 8 Wie deden er een dansje bij het Egyptische grenshek?

Als je de antwoorden goed hebt ingevuld, staat er in de gekleurde vakjes iets dat te maken heeft met feest. Stuur je antwoord **vóór 31 oktober** op naar info@tovclub.nl, dan maak je kans op een prijs! Vergeet niet je naam, leeftijd en adres te vermelden.

Meer weten?

Wil je lid worden van de Tov!Club of wil je zelf een spreekbeurt over Israël houden? Lijkt het jou leuk om in jouw klas een les te krijgen over het Jodendom? Of wil je iets vragen? Je kunt ons op veel manieren bereiken. www.tovclub.nl

Een gift voor de TOV!Club kan overgemaakt worden naar: NL42ABNA0406954380

De TOV!Club is de kinderclub van de Stichting Christenen voor Israël. www.cvi.nl

www.tovclub.nl
ISRAEL

f /jijbenttov
@jijbenttov
info@tovclub.nl